

LITERATURA

Traductors literaris vora l'Ebre

Els principals autors ebrenes de la centúria passada van realitzar una magnífica tasca de traducció literària. Fet i fet, van aconseguir deixar petjada allargada amb les seues adaptacions lletrades.

Sebastià Juan Arbó (la Ràpita, 1902-Barcelona, 1984) va treure a la llum el 1934, en plena eferescència novel·lística seua, als *Quaderns Literaris*, dos traduccions del francès de caràcter ben diferent: la narració *Labadessa de Castro*, una de les cròniques italianes de Stendhal, i la tragèdia històrica *Boris Gudonov* de Puixkin, era un gran coneixedor de la literatura russa i del qui considerava com "el més gran dels poetes de Rússia". Durant la dura postguerra va portar a terme algunes traduccions al castellà: *Sermones de Bossuet* i *La calle del gato pescador*, de Yolande Foldes, i es traduïa les seues pròpies obres a la llengua de Cervantes. Cal destacar el fet que va mantindre una correspondència molt lluïda amb el seu traductor al francès, l'escriptor nord-català Víctor Crastre (Perpinyà, 1903 - Cerret, 1983), autor de l'emblemàtic estudi *Catalogna, des Corbières a l'Ebre*.

Jesús Moncada (Mequinensa, 1941-Barcelona, 2005) també va mostrar grandíssimes habilitats com a traductor, amb l'adaptació lingüística d'obres d'autors francesos. Sobretot, va atansar al català tres clàssics universals: *El comte de Montecristo* d'Alexandre Dumas, i *L'illa misteriosa* i *La volta al món en vuitanta dies* de Jules Verne. A la vegada, és un dels autors més traduïts de la literatura catalana, pel fet que ha sigut traduït a vint-i-una llengües.

Gerard Vergés (Tortosa, 1931-2014) va aconseguir tota una fita amb la publicació de *Tots els sonets de Shakespeare* en la llengua d'Ausiàs March, premi Serra d'or a la traducció poètica de 1994.

Jesús Massip (Roquetes, 1927-la Garriga, 2021) des de la històrica revista GEMINIS (1952-1961) va creure fermament en la tasca de traductor com a instrument eficaç per a la difusió de les lletres catalanes en període de genocidi lingüístic franquista. Va fer una de les primeres traduccions al castellà del *Cant espiritual* d'Ausiàs March, en el cinquè centenari del seu traspass el 1959, així com de l'obra

del mateix nom del gran poeta Joan Maragall.

Artur Bladé (Benissanet, 1907-Barcelona, 1995) va escriure per a una revista de la colònia francesa establerta a ciutat de Mèxic. El podem considerar com un escriptor influenciat fins a la medulla per la literatura francesa, que va adaptar lingüísticament infinitat de textos de la llengua de Molière.

Zoraida Burgos (Tortosa, 1933) va atansar-se a un dels textos més humanistes del mític Martin Luther King, *Cartes des de la presó de Birmingham*, tota una obra mestra!

Les Jornades literàries de la biblioteca Sebastià Juan Arbó han esdevingut un certamen cabdal per a la literatura catalana a les comarques centrals dels Països Catalans. L'octubre de 2021 es va dedicar un espai convingut a tot l'entramat de la traducció, *Del nostre al tot i del tot al nostre*. Hi van prendre part nombrosos traductors d'àmbits diversos: la professora campredonca Mònica Subirats; Josep Antoni Clement, vinculat a l'Àmpolla i traductor del coreà, Emili Gil, la regidora d'educació Nú-

ria Marco, Pilar Garriga i Alfred Sala (vinculats al Priorat), així com l'ampostina Maria Climent, traductora professional i novel·lista revelació.

També han realitzat notables adaptacions lingüístiques els tortosins Silvia Panisello i Brian Cutts, entre les quals *Tortosa life*, la traducció del llibre *La vida tortosina* de Quimo Panisello. El senient Emili Gil ha traduït de l'anglès i del francès autors com Bram Stoker, Baudelaire o Edgar Allan Poe.

Nogensmenys, dos joves traductors ampostins destaquen per les seues traduccions literàries. Es tracta de Yannick Garcia (1979) i Carme Camacho (1990).

Yannick ha traduït novel·les, relats i obres de divulgació d'autors com Jules Verne, Michael Connelly, Sebastian Barry o George Saunders. En l'àmbit creatiu, s'ha format en escultura teatral a l'Obrador de la Sala Beckett i en creació literària a la Universitat Pompeu Fabra. La seua traducció estel·lar és ni més ni menys que *Orgull i prejudici* de Jane Austen (Steventon, Hampshire, 1775 - Winchester, Hampshire, 1817).

Quant a Carme Camacho, va viure a Londres on va entrar en contacte amb el món teatral i va traduir algunes obres dramàtiques d'autors moderns. A més, ha traduït dos clàssics novel·lístics del segle XIX de dos autors nord-americans: *Bartleby, l'escrivent*. *Una història de Wall Street* de Herman Melville (Nova York, 1819-1891), l'autor de *Moby Dick*, i *Vida d'un esclau americà explicada per ell mateix* (*Narrative of the life of Frederick Douglass*), escrita per aquest homenot de la llibertat (Maryland, 1817 o 1818 - Washington, 1895). La seua darrera traducció és una obra exquisida, *Escriptores* de Virginia Woolf.

Indubtablement tots ells estan realitzant una tasca lletrada molt lloable, que cal tindre en compte en tot moment. La famosa expressió *traduttore traditore* ha passat a la història sortosament.